

บทที่ 2

ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงนำเสนอทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์หรือทฤษฎีลำดับความต้องการ

(Maslow's hierarchy of needs)

สมพงษ์ เกษมสิน³ ได้กล่าวถึงทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ว่า A.H.Maslow ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแพร่หลายและ ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ได้ดังนี้

1.มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการมีอยู่เสมอและไม่มีที่สิ้นสุดความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ กระบวนการนี้ไม่มีที่สิ้นสุดจะเริ่มตั้งแต่เกิดจนตาย

2.ความต้องการที่ได้รับจากการตอบสนองแล้ว จะไม่มีสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการสนองเท่านั้นเป็นสิ่งที่จูงใจของพฤติกรรม

3.ความต้องการของคนจัดเป็นลำดับขั้นของความสำคัญได้ เมื่อความต้องการหนึ่งได้รับการบำบัดเป็นที่พอใจ ความต้องการที่มีลำดับความสำคัญถัดไปก็เกิดขึ้นติดตามมา และต้องการให้ได้รับการบำบัดให้พอใจโดยลำดับกันไป

มาสโลว์ได้แบ่งลำดับความต้องการไว้ดังนี้

1.ความต้องการทางร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นมูลฐานของมนุษย์และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตได้แก่อาหารอากาศน้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคฯลฯของค์การทุกแห่งมักตอบสนองความต้องการของแต่ละคน โดยการจ่ายค่าจ้างเพื่อนำเงินไปแสวงหาสิ่งจำเป็นขั้นมูลฐานของชีวิต

2.ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) หมายถึง ความต้องการเกี่ยวกับความปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต ทรัพย์สิน และการงาน

³ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหารบุคคลแผนใหม่, (กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช, 2526), หน้า 305-307

3.ความต้องการทางสังคม (Belongingness and love needs) หมายถึง ความต้องการที่จะให้สังคมหรือเพื่อนร่วมงานยอมรับเข้าเป็นสมาชิก หรือต้องการเข้าหมู่เข้าพวก มีฐานะในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง

4.ความต้องการความยกย่องสรรเสริญ (Esteem needs) หมายถึงความต้องการให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเอง และรู้สึกตนเป็นผู้มีศักดิ์ศรี ได้แก่ ความยกย่องสรรเสริญที่คนได้รับจากคนอื่น การมีตำแหน่งสูงในองค์กร เป็นต้น

5.ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามที่ปรารถนา (Self-Actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุด ซึ่งต้องการให้ได้รับการบำบัดในลำดับหลังสุด ได้แก่ความต้องการให้คนได้ก้าวหน้าในตำแหน่งการงานตามที่ปรารถนาไว้ ความต้องการให้ได้ทำงานที่ตนถนัด รวมทั้งความต้องการทำงานตามกำลังปัญญา และความสามารถ เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติ คัมภีระ และคณะ (2532) ได้ทำการศึกษาและตรวจสอบคุณภาพอากาศแม่เกาะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจวัดและติดตามความเข้มข้นของสารพิษในอากาศ ที่ระดับพื้นดินในบริเวณเขต กฟผ.และพื้นที่ใกล้เคียงที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากกิจกรรมของโรงไฟฟ้าและเหมือง ประเมินผลความเข้มข้นสารพิษที่กระทบต่อคุณภาพอากาศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตรวจวัดสารพิษประเภทอนุภาค 3 ชนิด คือ ฝุ่นแขวนลอย ฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอนและฝุ่นหนัก ส่วนสารพิษประเภทก๊าซที่ตรวจวัดได้แก่ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ และก๊าซโอโซน สำหรับข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยาที่ทำการตรวจวัดได้แก่ ความเร็วและทิศทางลม อุณหภูมิและความกดอากาศ ความชื้นสัมพัทธ์และปริมาณน้ำฝน ผลการตรวจสอบสรุปได้ดังนี้

1. พื้นที่ในเขตรับผิดชอบของ กฟผ.

เขตปฏิบัติงาน มีสถานีตรวจวัดทั้ง 6 สถานีพบว่า

ปริมาณฝุ่นแขวนลอยในอากาศในคาบ 24 ชั่วโมง ที่สถานีตรวจอากาศหลักมีค่าเกินมาตรฐานของ วล.(330 ไมโครกรัม/ลบ.ม.) ไปทั้งหมด 11 วัน คิดเป็นร้อยละ 19 ของวันที่ตรวจทั้งหมดในรอบปี (56 วัน) ซึ่งค่าที่เกินส่วนใหญ่อยู่ในช่วงฤดูแล้งคือระหว่างเดือนธันวาคมถึงเมษายน โดยค่าที่ตรวจได้มีค่าเท่ากับ 800 ไมโครกรัม/ลบ.ม. ปริมาณฝุ่นหนักในเขตนี้อยู่ในระดับปานกลางถึงหนักมาก(8.5-128.4 ก./ตร.ม./30 วัน)

ส่วนปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ในคาบเวลา 24 ชั่วโมงนั้น พบค่าสูงสุดเท่ากับ 344 ไมโครกรัม/ลบ.ม. ที่สถานีตรวจอากาศหลัก เมื่อเดือนพฤศจิกายน ซึ่งมีค่าเกินมาตรฐานของ วล.ไปเพียง 1 วันเท่านั้น โดยค่ารองลงมาที่ตรวจได้มีค่า 226 ไมโครกรัม/ลบ.ม. ซึ่งต่ำกว่ามาตรฐานฯ

นอกจากนั้นค่าเฉลี่ย 1 ปีของสถานีเดียวกันที่ค่าเท่ากับ 6 ไมโครกรัม/ลบ.ม. ซึ่งต่ำกว่าค่ามาตรฐานอย่างมาก สำหรับปริมาณก๊าซไนโตรเจนออกไซด์ ตรวจพบในพื้นที่น้อยมากโดยมีค่าเพียง 51 ไมโครกรัม/ลบ.ม.

2.พื้นที่ชุมชนและที่อยู่อาศัยทั่วไปของชุมชน

มีสถานีตรวจวัดทั้งหมด 8 สถานี

ปริมาณฝุ่นสารแขวนลอยในคาบ 24 ชั่วโมง ที่ตรวจพบมีค่าเกินมาตรฐานของ วล.ที่สถานีศูนย์อนุรักษ์ป่าไม้และสถานีหัวฝาย โดยมีค่าเท่ากับ 592 และ 351 ไมโครกรัมต่อ ลบ.ม.คิดเป็นร้อยละ 17 และ 2 ของจำนวนวันที่ตรวจวัดตามลำดับ ซึ่งส่วนใหญ่จะพบในระหว่างเดือนมีนาคมถึงเมษายน สำหรับค่าเฉลี่ย 1 ปีนี้มีค่าเท่ากับ 161 ไมโครกรัม/ลบ.ม.ที่สถานีศูนย์อนุรักษ์ ซึ่งเกินกว่ามาตรฐาน วล.เช่นกัน สำหรับปริมาณฝุ่นหนักในเขตนี้จัดว่า ในระดับน้อยถึงหนักมีค่าอยู่ระหว่าง 6.1-15.1 ก./ตร.ม./30 วัน ปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ตรวจพบในปริมาณน้อยมากกล่าวคือ มีค่าสูงสุดใน 24 ชั่วโมงและ 1 ปี เพียง 68 และ 4 ไมโครกรัม/ลบ.ม.ตามลำดับ ปริมาณก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ตรวจพบในปริมาณน้อยมาก

จากผลการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า บริเวณพื้นที่ที่ตั้งอยู่ใกล้กับบ่อเหมืองและพื้นที่ที่ทั้งดินมีปัญหาฝุ่นในช่วงฤดูแล้ง ส่วนก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ในขณะที่ศึกษายังไม่เด่นชัดนัก แต่มีแนวโน้มปัญหาในอนาคต เนื่องจากค่าที่ตรวจวัดได้เริ่มมีค่าใกล้เคียงกับมาตรฐานหรือเกินเล็กน้อยแล้ว ดังนั้นจึงควรดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องฝุ่นและหามาตรการในการป้องกันปัญหาก๊าซซัลเฟอร์ฯต่อไป

จรินทร์ ทองเกษมและคณะ (2540) ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโรงไฟฟ้าแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้าแม่เมาะต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและคุณค่าด้านต่างๆ รวมทั้งต่อชุมชนที่อยู่ในพื้นที่โดยรอบ เพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการป้องกันแก้ไขและลดผลกระทบและแผนติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ได้ดำเนินการตามข้อกำหนดของสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม โดยผลการศึกษาที่มีข้อสรุปโดยเฉพาะเรื่องผลกระทบด้านคุณค่าต่อคุณภาพชีวิตไว้ดังนี้

1.ผลกระทบด้านเศรษฐกิจสังคม

การดำเนินการของโรงไฟฟ้าแม่เมาะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจสังคมของชุมชนท้องถิ่นดังนี้

ผลกระทบด้านสังคม คือทำให้สภาพทางสังคมของชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าขึ้น ทั้งทางด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและการขยายการบริการด้านต่างๆ ทำให้มีการอพยพเข้าของคนจากถิ่นอื่นมากขึ้น ชุมชนจึงเกิดการพัฒนากลายตัวสู่ความเป็นเมือง ทำให้ส่งผลกระทบต่อลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนเดิมและเกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ คือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพ ส่งผลกระทบต่อรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน ผลกระทบต่อการครองที่ดิน ตลอดจนมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจท้องถิ่น

ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมชุมชน คือ การขยายเหมือง ส่งผลกระทบอย่างมากต่อพื้นที่ที่เหมาะสมกับการทำการเกษตรและทรัพยากรทางการเกษตร ทำให้ดินมีความสมบูรณ์น้อยลง มลพิษจากเขม่าควัน ฝุ่นละอองและสารพิษ ทำให้พืชผลเสียหายและการขยายตัวเป็นเมืองมากขึ้น ทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้มลภาวะทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้ายังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสุขภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นอีกด้วย

2. ผลกระทบด้านการสาธารณสุขและโภชนาการ

ผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่จะเกิดขึ้นต่อการสาธารณสุขหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงเกิดขึ้นเนื่องจากปัญหาคุณภาพอากาศได้แก่ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ที่เกิดจากการเผาไหม้ถ่านหินลิกไนต์ โดยสารดังกล่าวเป็นสาเหตุให้เกิดความเจ็บป่วยหรือโรคต่างๆ ที่สัมพันธ์กับมลภาวะและการแพ้ เช่นโรคระบบหายใจ โรคผิวหนัง เคืองตา และความรำคาญต่อผู้ปฏิบัติงานได้ สำหรับผลกระทบในระยะยาวอาจมีผลต่อสุขภาพของคนงานและผู้คนที่อาศัยโดยรอบได้

3. ผลกระทบด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

ปัจจุบันโรงไฟฟ้าแม่เมาะ มีหน่วยแพทย์และอนามัยให้บริการทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค รักษาและด้านอาชีวอนามัยแก่เจ้าหน้าที่ โดยมีอุปกรณ์และบุคลากรอย่างเพียงพอ จากการศึกษาสถิติของหน่วยนี้พบว่าโรคระบบหายใจ ภัยอันตรายจากการทำงานและอุบัติเหตุทั่วไปในกลุ่มเจ้าหน้าที่ มีแนวโน้มลดลงยกเว้นอุบัติเหตุยานยนต์

บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับภัยอันตรายหรือถึงแก่ความตาย ได้รับเงินตอบแทนชดเชยทุกคนตามกฎหมายระเบียบของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและของการไฟฟ้าฯ ซึ่งมีลักษณะพิเศษ

4. ผลกระทบด้านการท่องเที่ยว

เนื่องจากในบริเวณพื้นที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะและบริเวณใกล้เคียง ไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญตั้งอยู่ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการดำเนินการของโรงไฟฟ้าแม่เมาะจะไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อการท่องเที่ยวแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามเนื่องจากสภาพภูมิอากาศและทัศนียภาพของเหมืองถ่านหินที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ดังนั้นสถานที่แห่งนี้จึงได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่เพื่อการทัศนศึกษาของนักเรียนและประชาชนทั่วไปที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดลำปางซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบด้านบวกต่อการท่องเที่ยวอีกด้วย

ปณิธาน ยามวินิจและคณะ (2540) การติดตามและการประเมินผลการดำเนินการแก้ไขผลกระทบ โครงการขยายเหมือง สำหรับโรงไฟฟ้าหน่วยที่ 8 และ 9 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการขยายเหมืองแม่เมาะสำหรับโรงไฟฟ้าหน่วยที่ 8 และ 9 และประเมินผลกระทบการดำเนินโครงการแม่เมาะที่มีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในระดับจังหวัดและในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง โดยมีข้อสรุปที่เกี่ยวข้องได้ 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขอบเขต วิธีและข้อจำกัดการศึกษา ซึ่งพบว่างานอพยพสามารถกำหนดพื้นที่ศึกษาให้ชัดเจน แต่งานสิ่งแวดล้อมจะต้องศึกษาครอบคลุมพื้นที่บริเวณแอ่งแม่เมาะเหมืองทั้งหมดเพราะในบริเวณนี้มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องหลายกิจกรรมและมีการจัดการสิ่งแวดล้อมในลักษณะผสมผสานและต่อเนื่องยากที่จะแยกพิจารณา แต่เพื่อให้สอดคล้องกับภาระกิจที่ได้รับจะพิจารณาเฉพาะที่เกิดมลพิษ ที่เกิดจากกิจกรรมขยายเหมืองเท่านั้น นอกจากนี้ยังได้สรุปสาระสำคัญของการขยายเหมืองและแผนการแก้ไขผลกระทบจากการขยายเหมืองซึ่งประกอบด้วยแผนอพยพราษฎร และแผนสิ่งแวดล้อมกายภาพ

ส่วนที่ 2 การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามแผนงานที่กำหนด พบว่างานอพยพราษฎร สามารถดำเนินการจ่ายค่าทดแทนได้อย่างเป็นที่น่าพอใจและก่อสร้างหมู่บ้านอพยพ ศูนย์ราชการ และสิ่งอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งอพยพราษฎรที่ไม่ผ่านการพิจารณาเนื่องจากคุณสมบัติไม่ครบตามที่ กฟผ. กำหนด กฟผ. ก็ได้ช่วยเหลือในระดับหนึ่งภายใต้กฎหมาย สำหรับงานสิ่งแวดล้อมกายภาพ กฟผ. ได้ดำเนินการบำบัด ควบคุม และติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ อากาศ และดินอย่างต่อเนื่องและได้ใช้ระบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งได้จัดทำแผนฟื้นฟูสภาพเหมืองเพื่อให้เกิดประโยชน์ที่ดินสูงสุด

ส่วนที่ 3 เป็นการประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ซึ่งพบว่า งานอพยพราษฎร กฟผ. ได้สามารถจัดสร้างสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ได้อย่างมีมาตรฐานดีกว่าเดิม พร้อมทั้งดูแลรักษาสิ่งก่อสร้างต่างๆ จนกว่าราชการจะมีงบประมาณและความพร้อมดูแลแทนต่อไป

ส่วนที่ 4 ประเมินผลกระทบของโครงการแม่เมาะต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดลำปางและหมู่บ้านอพยพ ซึ่งพบว่าโครงการแม่เมาะ นอกจากส่งผลดีต่อเศรษฐกิจแล้วทำให้ปริมาณโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันยังส่งผลเชิงลบหลังการพัฒนาเช่นกัน เช่น การใช้จ่ายในครัวเรือนสูงขึ้นตามค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป เกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมแล้ว โครงการนี้เป็นที่ยอมรับของราษฎรในจังหวัดและหมู่บ้านอพยพ เนื่องจากประชาชนมีทัศนคติที่ดี และพอใจในการดำเนินการของ กฟผ. อีกทั้งต้องการให้ขยายการลงทุน ซึ่งแสดงว่าการเปลี่ยนแปลงข้างต้นเป็นที่ยอมรับของประชาชนในท้องถิ่น

ส่วนที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ ซึ่งสรุปได้ว่า แม้ว่า กฟผ. ได้พยายามปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินการแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจนสามารถควบคุมปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ดีระดับหนึ่งและสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนที่กำหนด รวมทั้งยังก่อให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมในระดับจังหวัดและหมู่บ้านอพยพ แต่ก็ยังมีปัญหาเกิดขึ้นทั้งที่มีสาเหตุมาจากกิจกรรมของ กฟผ. และสาเหตุอื่นๆ กฟผ. จึงควรมีมาตรการเพิ่มเติมดังนี้

1. งานอพยพ ควรศึกษารูปแบบการชดเชยความเสียหายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพราษฎรอย่างจริงจัง โดยเริ่มดำเนินการให้เร็วที่สุด เพราะการปรับตัวต้องใช้เวลานาน นอกจากนี้ควรให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดองค์ประกอบผังเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับสังคมและความจำเป็นท้องถิ่น อีกทั้งต้องวางมาตรการป้องกันปัญหาสังคมที่อาจเกิดขึ้นหลังการพัฒนาโดยปรึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำแนวทางไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างจริงจัง

2. งานสิ่งแวดล้อมกายภาพควรร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นกลางและเชื่อถือได้จัดทำระบบบันทึกข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ในบริเวณแม่เมาะเพื่อใช้ประกอบการแสดงข้อเท็จจริงเมื่อเกิดปัญหาควบคุมกับการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกอีกด้วย

เกสสุตา จิตสาโรจิตโตและคณะ (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ทักษะคติของผู้ปฏิบัติงาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ที่ปฏิบัติงาน ณ กฟผ. แม่เมาะ ต่อการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ กฟผ. แม่เมาะ การวิจัยใช้วิธีการสำรวจ และใช้แบบสอบถาม 530 ชุด ได้รับกลับคืน 395 ชุด ซึ่งผลการวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. ทักษะคติต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทั่วไป

พนักงานมีความเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ การรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของทุกคน ควรปลูกฝังสิ่งแวดล้อมแต่เด็ก รัฐควรมีมาตรการเพื่อส่งเสริมและควบคุมการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม มีการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม มีการประหยัดพลังงาน และการทิ้งปฏิภูลลงแม่น้ำเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม รวมทั้งรัฐควรมีมาตรการรุนแรงในการจัดการกับผู้มีส่วนทำลายสิ่งแวดล้อม

2. ความคิดเห็นของพนักงานต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของ กฟผ.

2.1 พนักงานมีความเห็นว่ากระบวนการผลิตไฟฟ้าและเหมืองแม่เมาะ มีผลกระทบต่อสุขภาพและชุมชนโดยรวมดังนี้

- มีผลกระทบต่อมากเป็นอันตราย 24.8%
- มีผลกระทบต่อบ้างแต่ไม่เป็นอันตราย 67.6%
- ไม่มีผลกระทบต่อ 2.5 %

2.2 ทักษะคติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

พนักงานเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็น

- โครงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของ กฟผ. เป็นประโยชน์ต่อประชาชน 98.5%
- ควรจัดทำกลุ่มเพื่อทำการวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อม 95.7%
- พนักงาน กฟผ. ควรมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม 94.9%
- พนักงานควรมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนใกล้เคียง 94.4%
- พนักงานควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนและวางนโยบายรักษาและการจัดการสิ่งแวดล้อม 94.1%
- พนักงานสนใจเข้าอบรมด้านสิ่งแวดล้อม 92.1%
- การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของ กฟผ. แม่เมาะ ที่ต้องรับผิดชอบ 86.3%

พนักงานไม่เห็นด้วยในประเด็นต่อไปนี้

- การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ทำในปัจจุบันเพียงพอ 59.5%
- ภาพพจน์การจัดการสิ่งแวดล้อมในสายตาสื่อมวลชน อยู่ในระดับน่าพอใจ 38.0%
- ภาพพจน์การจัดการสิ่งแวดล้อมในสายตาของประชาชน อยู่ในระดับน่าพอใจ 34.9%